

Crna Gora
Ministarstvo evropskih poslova

OSMI POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ O UKUPNIM AKTIVNOSTIMA U OKVIRU
PROCESA INTEGRACIJE CRNE GORE U EVROPSKU UNIJU,
za period jul - decembar 2017.

Podgorica, mart 2018.

SADRŽAJ

U V O D.....	6
1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napretku ostvarenom u pregovorima.....	7
1.1. Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu.....	5
1.2. Pregovori u poglavljima 23. i 24.....	9
2. Strategijski dokumenti i izvještaji.....	6
3. Politički dijalog s Evropskom unijom.....	7
4. Ostvareni rezultati u ključnim oblastima za napredak Crne Gore ka članstvu u EU.....	7
Zaključak.....	16
Prilog I	18

UVOD

Na osnovu Rezolucije o načinu, kvalitetu i dinamici procesa integracija Crne Gore u Evropsku uniju, koja je usvojena 27. XII 2013, izrađen je Osmi polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju, kojim Vlada informiše Skupštinu o toku evropskih integracija. U tački 12, podtačka 8 Rezolucije, definisano je da „*Skupština Crne Gore tokom redovnih zasjedanja, na sjednicama kojima prisustvuje ministar vanjskih poslova i evropskih integracija, razmatra polugodišnje izvještaje o toku evropskih integracija*“.

Osmi polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju odnosi se na period od 1. VII 2017. do 31. XII 2017. U njemu je konstatovano da je Crna Gora nastavila da bilježi progresivne rezultate otvaranjem nova dva pregovaračka poglavlja i to 2 – Sloboda kretanja radnika i 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga. Crna Gora je tako, u dosadašnjem toku pregovaračkog procesa, otvorila 30 pregovaračkih poglavlja, od kojih su tri privremeno zatvorena. Intenzivno se radilo i na završetku pregovaračke pozicije Crne Gore za vrlo zahtjevno poglavlje koje se odnosi na životnu sredinu.

Uvažavajući činjenicu da je proces približavanja Evropskoj uniji evoluirao u jednu novu fazu, ispunjavanjem mjerila za zatvaranje pregovaračkih poglavlja, nastavljen je proces izmjena sastava radnih grupa za pripremu i vođenje pregovora, kako bi se održao stepen posvećenosti i intenzitet rada u smislu ispunjenja obaveza iz pregovaračkog procesa.

Crna Gora je u drugoj polovini 2017. ugostila niz uglednih evropskih državnika i bila domaćin međunarodnih i regionalnih skupova tokom kojih je promovisana dinamična agenda evropske politike Države, politika proširenja Evropske unije i važnost regionalnog dijaloga i saradnje, u okviru kojeg se ističe liderska uloga Crne Gore.

Izvještaj takođe sadrži i osvrt na preporuke Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridrživanje, date maja 2016, kao i presjek ostvarenih rezultata u ključnim oblastima za napredak Crne Gore ka članstvu u EU.

1. Informacija o obavezama izvršenim u kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i napretku ostvarenom u pregovorima

Odbor za stabilizaciju i pridruživanje između Crne Gore i Evropske unije

U Podgorici je 7. XII 2017. održan sedmi sastanak **Odbora za stabilizaciju i pridruživanje između Crne Gore i Evropske unije**. Sastanak je sa crnogorske strane otvorio ministar evropskih poslova **Aleksandar Andrija Pejović**, a u ime EU, šef Jedinice za Crnu Goru u Generalnoj direkciji za susjedsku politiku i pregovore o proširenju **Tomas Haglajtner**. Ministar Aleksandar Andrija Pejović je tom prilikom izrazio očekivanje da će Strategija proširenja i Izvještaj za Crnu Goru podcrtati napredak zasnovan na individualnim zaslugama svake od država regiona i da će Crna Gora dobiti dalje smjernice kako bi se omogućilo da ona, kao i druge države regiona ispune svoje obaveze i idu prema članstvu.

Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje

Na XIV sastanku **Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje Evropske unije i Crne Gore** koji je održan 18. XII 2017. u Podgorici, poslanici Evropskog parlamenta i Skupštine Crne Gore razmatrali su pitanja stanja pristupnih pregovora i odnosa između EU i Crne Gore, izbornih reformi i funkcionisanja Skupštine, konkretnih rezultata u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, osnovnih prava i sloboda, sa fokusom na slobodu medija, te ekonomije i finansija. Na kraju sastanka je odlučeno da XV sastanak bude održan 16-17. VII 2018. u Podgorici.

Sektorski pododbori

U kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju u Briselu je 3. X 2017. održan sastanak **Pododbora za industriju, trgovinu, carine, poreze i saradnju sa drugim zemljama kandidatima**. U svim oblastima Pododbora je razmotren napredak koji je Crna Gora ostvarila u periodu od prethodnog sastanka Pododbora održanog u junu 2016, i to u dijelu usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa evropskim standardima, kao i jačanja institucionalnih i administrativnih kapaciteta u cilju adekvatnog sprovođenja evropske pravne tekovine.

Tokom izvještajnog perioda u Briselu je 6. XI 2017. održan sastanak **Pododbora za poljoprivredu i ribarstvo**, na kojem su predstavnici Evropske komisije ocijenili da je Crna Gora ostvarila dobar napredak u oblastima vezanim za tri pregovaračka poglavlja, što je posebno značajno s obzirom da su dosadašnje obaveze iz pristupanja bile veoma zahtjevne. Predstavnici Ministarstva

poljoprivrede i Evropske komisije su izrazili obostrano zadovoljstvo zbog dobre saradnje na institucionalnom nivou, koja će, kako je ocijenjeno, biti značajan faktor uspjeha i u daljim zajedničkim aktivnostima na planu razvoja crnogorske poljoprivrede.

U kontekstu sprovođenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, sastanak **Pododbora o ekonomskim i finansijskim pitanjima i statistici** je održan 21. XI 2017. u Podgorici. Predstavnici Evropske komisije su pozdravili napore preduzete u cilju sprovođenja fiskalne konsolidacije, posebno usvajanje Fiskalne strategije, ističući da definisane mjere predstavljaju dobru osnovu za stabilizaciju i da je neophodno nastaviti rad na njihovoj implementaciji. Pozdravili su unapređenje stabilnosti bankarskog sektora. Naglašena je i potreba implementacije mjera u pravcu reforme tržišta rada.

U Danilovgradu je 8. XII 2017. održan **Zajednički savjetodavni odbor između Komiteta regiona EU i Crne Gore**, na kojem je u fokusu bio ekonomski razvoj zasnovan na lokalnim resursima i održivom turizmu.

U Briselu je 19. XII 2017. održan X sastanak **Zajedničkog konsultativnog odbora civilnog sektora između Evropske unije i Crne Gore** na kojem su razmotrene oblasti medija i digitalizacije.

Zajednički odbori sa zemljama regiona po čl. 15 SSP-a

U Skoplju je 18. IX 2017. održan **III sastanak Zajedničkog odbora za sprovođenje Sporazuma o saradnji između Vlade Crne Gore i Vlade Makedonije u kontekstu pristupanja Evropskoj uniji**. Sastanak su otvorili ministar evropskih poslova **Aleksandar Andrija Pejović** i potpredsjednik Vlade Makedonije za evropske poslove **Bujar Osmani**, koji su dosadašnju saradnju dvije države u oblasti evropske integracije ocijenili veoma uspješnom i prenijeli spremnost za njeno intenziviranje u cilju kvalitetnije i brže integracije u EU. U okviru tri radne sesije, predstavnici dvije države su razmijenili mišljenje o aktuelnom statusu pregovaračkog procesa u oblasti vladavine prava, kao i poglavljima 8. Konkurencija i 22. Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata.

1.1. Napredak Crne Gore u pregovaračkom procesu

Na **Međuvladinoj konferenciji** održanoj 11. XII 2017. u Briselu, Crna Gora je otvorila **dva nova pregovaračka poglavlja, 2 – Sloboda kretanja radnika i 3 – Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga**. Zajednički je ocijenjeno

da, ispunjavanjem obaveza iz procesa pristupanja, Crna Gora potvrđuje svoje snažno proevropsko opredjeljenje i nastavlja put prema članstvu u EU. Ukupan bilans rezultata Crne Gore u dosadašnjem toku pregovaračkog procesa je 30 otvorenih poglavlja, od kojih su tri privremeno zatvorena.

Kolegijum za pregovore je održao XVIII redovnu sjednicu 8. XI 2017, a nakon toga je održana i XIX sjednica **Kolegijuma za pregovore** 27. XII 2017. na kojoj su članovi Kolegijuma razmotrili ključne aktivnosti za ispunjenje privremenih mjerila u poglavljima 23 i 24, s fokusom na nalaze Radnog dokumenta Evropske komisije za oblast vladavine prava. Takođe, predmet sastanka je bilo i programiranje sredstava Ipe 2018. za oblast vladavine prava.

XX sjednica **Pregovaračke grupe** je održana 11. IX 2017. Posebna pažnja je na sjednici posvećena aktivnostima na ispunjenju završnih mjerila u 23 pregovaračka poglavlja.

1.2. Pregovori u poglavljima 23. i 24.

Vlada je usvojila 27. VII 2017. **Peti polugodišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 23. pregovaračko poglavlje – Pravosuđe i temeljna prava za period januar - jun 2017. s Drugim polugodišnjim izvještajem o realizaciji Operativnog dokumenta za sprječavanje korupcije u oblastima od posebnog rizika i Peti polugodišnji izvještaj o realizaciji Akcionog plana za 24. pregovaračko poglavlje – Pravda, sloboda i bezbjednost za period januar - jun 2017.** Od dospjelih mjera, realizovano je ili se kontinuirano realizuje 69% iz Akcionog plana za 23. poglavlje, 73% iz Akcionog plana za 24. poglavlje i 31% iz Operativnog dokumenta.

Evropska komisija je nastavila s praćenjem napretka postignutog u domenu vladavine prava posredstvom **relevantnih ekspertske misije**. U izvještajnom periodu je održana jedna ekspertska misija o borbi protiv trgovine ljudima (17-20. VII 2017.), a u sklopu zajedničkog trogodišnjeg regionalnog **projekta Savjeta Evrope i EU „Jačanje pravosudne ekspertize o slobodi izražavanja i medija u Jugoistočnoj Evropi (JUFREX)“** organizovana je ekspertska misija u oblasti medija.

2. Strategijski dokumenti i izvještaji

Vlada je usvojila 20. VII 2017. **Drugi kvartalni izvještaj o realizaciji obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2017-2018.** za prva dva kvartala 2017. Od ukupno 168 obaveza, ispunjeno je 120, što čini

71%. Od 143 zakona i podzakonskih akata realizovano je 99, odnosno 69%. Takođe, od 25 strategijskih dokumenata, ispunjeno je 21, što predstavlja 84%.

Vlada je usvojila 12. X 2017. **Treći kvartalni izvještaj o realizaciji obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji za period 2017-2018.** Za prva tri kvartala 2017, od ukupno 259 obaveza, ispunjeno je 191, što čini 74%. Od 228 zakona i podzakonskih akata realizovano je 162, odnosno 71%. Takođe, od 31 strategijskog dokumenta, ispunjeno je 29, što predstavlja 94%.

Vlada je usvojila 14. IX 2017. **Sedmi polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju za period januar - jun 2017.**

Ministarstvo evropskih poslova je objavilo 7. XII 2017. **Radni dokument Evropske komisije o trenutnom stanju u poglavljima 23 i 24,** u cilju kvalitetnog i sveobuhvatnog informisanja javnosti o procesu pristupanja Crne Gore EU.

3. Politički dijalog s Evropskom unijom

Bilježi se pozitivan kontinuitet u dijalogu Crne Gore s predstavnicima institucija i država članica Evropske unije. Tokom izvještajnog perioda upriličeni su brojni susreti predsjednika Crne Gore **Filipa Vujanovića**, predsjednika Skupštine **Ivana Brajovića** i predsjednika Vlade **Duška Markovića** sa zvaničnicima Evropske unije, država članica i drugim evropskim partnerima¹. Tokom susreta je istaknuto da su ključni vanjsko-politički prioriteti Vlade usmjereni na **integraciju Crne Gore u Evropsku uniju**, te da su svi kapaciteti stavljeni u svrhu ostvarenja ovog cilja, odnosno da je Vlada Crne Gore u potpunosti **posvećena nastavku kvalitetnog i efikasnog ispunjavanja političkih i ekonomskih kriterijuma za članstvo** u EU. Sagovornici su ukazali na podršku daljim integracijskim procesima u Crnoj Gori cijeneći, između ostalog, da je naša država dobar primjer u regionu i pohvalivši dosadašnje uspjehe.

4. Ostvareni rezultati u ključnim oblastima za napredak Crne Gore ka članstvu u EU.

Napredak u pregovorima

U izvještajnom periodu, Crna Gora je nastavila s dinamikom otvaranja poglavlja. Na međuvladinoj konferenciji održanoj u Briselu 11. XII 2017, Crna Gora je otvorila **dva poglavlja: 2 Sloboda kretanja radnika i 3 Pravo osnivanja preduzeća i sloboda pružanja usluga.** Time je još jednom data potvrda, kako

---

¹ Detaljniji prikaz susreta je dat u Prilogu 1

uspješno sprovedenih reformi u ovim oblastima, tako i odlučnosti i posvećenosti Vlade i cijelog društva starteškom, evropskom kursu naše države, kao i pozitivan signal u smislu posvećenosti EU politici proširenja.

Na sjednici Vlade održanoj 28. XII 2017, usvojeni su **Predlog zakona o kontroli državne pomoći i Predlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o konkurenciji**. Njihovim kasnijim donošenjem u Skupštini, februara 2018, ispunjeno je i posljenje početno mjerilo u poglavlju 8 Konkurencija, ali i **posljednje od ukupno 22 početna mjerila koja su bila zadata u 13 pregovaračkih oblasti**. Time smo uspješno okončali zahtjevnu fazu pregovora koja se odnosi na ispunjenje mjerila za otpočinjanje pregovora.

Takođe, u izvještajnom periodu, višemjesečni rad na **Pregovaračkoj poziciji za poglavlje 27 Životna sredina** je priveden kraju. U skladu s komentarima Evropske komisije Crna Gora je unaprijedila **Nacrt pregovaračke pozicije za poglavlje 27 - Životna sredina**, koji je dostavljen Evropskoj komisiji 16. IX 2017. Evropska komisija je dostavila 15. XII 2017. komentare na Nacrt pregovaračke pozicije i ocijenila da se radi o unaprijeđenoj verziji. Ovaj dokument je kasnije, 8. II 2018, usvojen na sjednici skupštinskog Odbora za EI i sjednici Vlade. Time smo završili rad i predali 32 od ukupno 33 pregovaračke pozicije.

U pogledu oblasti koje se odnose na **vladavinu prava** kao ključnog segmenta pristupnog procesa, u izvještajnom periodu nastavljeno je **jačanje i sprovođenje zakonodavnog okvira**, naročito u smislu izmjena izbornog zakonodavstva a u cilju ispunjavanja preporuka iz izvještaja posmatračke misije OEBS/ODIHR-a, **dalje jačanje administrativnih kapaciteta** za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala i postizanja daljeg **bilansa ostvarenih rezultata**.

Skupština je usvojila 29. XII 2017. Zakon o dopunama Zakona o elektronskim medijima, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o biračkom spisku i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja. Izmjene zakonodavstva uslijedile su u cilju usvajanja preporuka iz izvještaja posmatračke misije OEBS/ODIHR-a.

Skupština je usvojila 28. XII 2017. Zakon o državnim službenicima i namještenicima. Usvajanjem ovog Zakona unaprijeđen je normativno pravni okvir za službenički sistem i njegov razvoj koji je utemeljen na sistemu zasnovanom na zaslugama. Novim zakonskim rješenjima stvoreni su uslovi za kvalitetnije upravljanje ljudskim resursima u smislu zapošljavanja i napredovanja po sistemu zasluga. Zakon počinje da se primjenjuje 1. VII 2018.

Savjet za reformu javne uprave je na sjednicama održanim 3. XI i 11. XII 2017. razmotrio Analizu funkcionalnih i finansijskih efekata uvođenja instituta „organa uprave u sastavu ministarstva“ u crnogorski upravni sistem, Analizu položaja organizacija sa javnim ovlašćenjima u Crnoj Gori i Analizu prepreka za uspostavljanje upravljačke odgovornosti.

U periodu jul-decembar 2017. su održani lokalni izbori za izbor odbornika za skupštine opština Mojkovac i Petnjica, te Gradske opštine Tuzi i Prijestonice Cetinje 26. XI 2017.

Pravosuđe i borba protiv korupcije i organizovanog kriminala

U cilju daljeg unapređenja zakonodavnog okvira, 24. XI 2017. je donijet Zakon o izmjenama Zakona o državnom tužilaštvu, kojim su izmijenjene odredbe koje se odnose na postupak izbora članova Tužilačkog savjeta iz reda državnih tužilaca, imajući u vidu da mandat Tužilačkog savjeta ističe 21. I 2018. Navedene izmjene su se pokazale kao neophodne kako bi se obezbijedila puna primjena odredbe ovog Zakona, po kojoj Konferencija državnih tužilaca bira i razrješava članove Tužilačkog savjeta iz reda državnih tužilaca iz svih nivoa državnih tužilaštava (Vrhovno državno tužilaštvo, Specijalno državno tužilaštvo, dva viša državna tužilaštva i osnovna državna tužilaštva).

Strategijski okvir je ojačan usvajanjem Akcionog plana za implementaciju Strategije reforme pravosuđa 28. IX 2017. (za period 2017-2018). Ovim dokumentom utvrđuju se mjere, aktivnosti, indikatori rezultata i uticaja, rokovi, nadležni organi i izvori finansiranja potrebni za sprovođenje strateških smjernica definisanih Strategijom reforme pravosuđa 2014-2018.

Nastavljeno je s jačanjem institucionalnog okvira. Tužilački savjet je donio 29. IX 2017. Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Sekretarijata Tužilačkog savjeta. Uprava za imovinu je u avgustu 2017, nakon sprovedenog postupka javne nabavke, zaključila Ugovor o zakupu poslovnog prostora za potrebe smještaja Sekretarijata Tužilačkog savjeta i u toku je postupak opremanja ovog prostora.

U pogledu primjene organizacionih zakona u pravosuđu, Tužilački savjet je 26. XII 2017. donio odluku o raspisivanju Javnog oglasa za izbor rukovodioca Višeg državnog tužilaštva u Bijelom Polju, shodno Planu slobodnih tužilačkih mjesta. Sudski savjet je donio odluku da sudiju iz Osnovnog suda u Beranama rasporedi u Osnovni sud u Podgorici.

U julu 2017. je započet postupak redovnog ocjenjivanja državnih tužilaca koji su 2015. prvi put izabrani za državnog tužioca na mandat od 4 godine, poslije 2 godine rada. Radi se o 8 državnih tužilaca koji obavljaju funkciju u Osnovnom državnom tužilaštvu u Podgorici (1), Kotoru (3), Pljevljima (2), Ulcinju (1) i Rožajama (1).

Sudski savjet je donio 29. XII 2017. Odluku o redovnom ocjenjivanju sudija u 2018. Po ovoj odluci će se ocjenjivati 47 sudija osnovnih sudova, koji imaju 5-10 godina sudijskog staža. Plan slobodnih sudijskih mjesta na nivou Crne Gore za 2018/19 je donijet 29. XII 2017.

U pogledu izbora, 13. IX 2017. su donijete odluke o izboru sudije Vrhovnog suda i sudije Višeg suda u Bijelom Polju. Još jedan sudija Vrhovnog suda je izabran 13. X 2017. po osnovu oglasa raspisanog krajem 2016. Sudski savjet je 11. X 2017, nakon što je utvrdio ocjene za dvije kandidatkinje za sudije za vrijeme inicijalne obuke, na osnovu izvještaja Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, donio odluku o njihovom izboru.

U skladu sa Srednjoročnim planom racionalizacije pravosudne mreže 2017-2019. Sudski savjet je donio 28. XII 2017. Odluku da je četiri sudije najmanji broj potreban za osnivanje osnovnih sudova, uključujući i predsjednika suda.

U kontekstu primjene IKT Strategije, Ministarstvo pravde je, u decembru 2017. objavilo javne pozive za određene usluge/robe.

U kontekstu **borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala**, u cilju jačanja kapaciteta Agencije za sprječavanje korupcije, nastavljeno je sa zapošljavanjem, pa je trenutno popunjeno 56 od ukupno sistematizovanih 60 radnih mjesta. U odnosu na razvoj IT sistema u Agenciji, puštena je u produkciju redizajnirana verzija Web portala, koji je omogućio bolju vidljivost. Kada je riječ o podizanju svijesti u odnosu na pojedine nadležnosti Agencije, Agencija je nastavila da sprovodi kampanje putem flajera, bilborda, citylight postera i sl.

U cilju jačanja administrativnih kapaciteta Specijalnog državnog tužilaštva, u periodu do 31. XII 2017. u Specijalnom državnom tužilaštvu je okončan postupak prijema za 4 izvršioca (dva savjetnika iz pravne struke i jedan savjetnik ekonomske struke, kao i jedan šef pisarnice), pa je u SDT-u trenutno zaposleno 35 državnih službenika i namještenika, dok su dva radna mjesta ostala nepopunjena.

Sporazum za unapređenje saradnje u oblasti suzbijanja kriminala, koji predstavlja pravni osnov za informatičko povezivanje i bezbjednu razmjenu podataka između organa u oblasti borbe protiv kriminala, potpisan je 16. X 2017. i

stupio na snagu danom potpisivanja. Sporazum su potpisali Ministarstvo pravde, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Vrhovno državno tužilaštvo, Vrhovni sud i Ministarstvo finansija, a njime se uspostavlja institucionalna saradnja za automatsku razmjenu podataka i razmjenu informacija sa elementom inostranosti preko kontakt osoba strana potpisnica.

Vlada je usvojila 2. XI 2017. Izvještaj o realizaciji GRETA preporuka u okviru II kruga evaluacije implementacije Konvencije Savjeta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima. U skladu s procedurom, izvještaj je 6. XI 2017. poslat Sekretarijatu Konvencije SE za borbu protiv trgovine ljudima.

Krajem decembra 2017. je usvojena Procjena opasnosti od teškog i organizovanog kriminala SOCTA MNE.

Zaštita ljudskih prava i sloboda

U kontekstu jačanja administrativnih kapaciteta, u posljednjem kvartalu 2017. u instituciji Zaštitnika ljudskih prava i sloboda je zaposlen 1 novi službenik (na određeno vrijeme u oblasti NPM-a).

Delegacija Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ponašanja i kažnjavanja (CPT) je posjetila Crnu Goru u vremenu od 9. do 16. X 2017. U toku posjete delegacija CPT-a je razmotrila mjere koje su crnogorske vlasti preduzele da implementiraju preporuke Komiteta nakon posjete 2013. U tu svrhu je ispitivano postupanje prema osobama koje su lišene slobode i mehanizmi zaštite koji su im pruženi, efikasnost istrage o navodima za zlostavljanje od strane službenika policije i Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija i postupanje u uslovima pritvora i zatvora. Na kraju treće periodične posjete Crnoj Gori je dostavljeno preliminarno zapažanje, a Izvještaj će biti predstavljen u martu 2018.

Od oktobra do kraja 2017, Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu, u okviru JUFREX, je sproveo obuke na temu: "Član 10. Evropske Konvencije o ljudskim pravima - Sloboda izražavanja". Opšti cilj pomenutog Programa je promovisanje sloboda izražavanja i slobode medija u skladu sa standardima Savjeta Evrope, sa posebnim akcentom na pravosuđe u Jugoistočnoj Evropi. Obuku je prošao 51 učesnik (28 sudija, 9 sudijskih savjetnika, 12 državnih tužilaca i 2 predstavnika Zaštitnika).

Kad je riječ o rodnoj ravnopravnosti i pravima žena, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u saradnji sa Koordinacionim tijelom za rodnu ravnopravnost Republike Srbije, Timom za socijalno uključivanje i smanjenje siromaštva Vlade

Republike Srbije i Regionalnom školom za javnu upravu (ReSPA) organizovalo Regionalnu konferenciju na temu „Mjerenje rodne ravnopravnosti na Zapadnom Balkanu“, 1. XII 2017. u Danilovgradu.

U oblasti ekonomskog osnaživanja žena, u Podgorici je 10 žena izradilo biznis planove, u Nikšiću 29 žena, 12 je u procesu izrade, dok je 5 žena registrovalo biznise u Podgorici.

Kad je riječ o pravima lica s invaliditetom, Savjet za brigu o licima s invaliditetom, u decembru 2017. je održao drugu sjednicu posvećenu preporukama Komiteta za prava osoba s invaliditetom. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u decembru 2017, u saradnji sa Zajednicom opština Crne Gore, nadležnim ministarstvima i predstavnicima opština, pripremlilo model lokalnog akcionog plana u oblasti zaštite i unapređenja prava lica sa invaliditetom za period 2018-2021. Ministarstvo održivog razvoja i turizma, u toku novembra 2017. je organizovalo okrugle stolove na temu „Uklanjanje arhitektonskih barijera na objektima u javnoj upotrebi“. U ovom ciklusu održana su četiri okrugla stola (dva za sjeverni, po jedan za centralni i južni region) i istim su bile obuhvaćene sve lokalne samouprave.

U pogledu realizacije Akcionog plana za prilagođavanje objekata u javnoj upotrebi licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom, završeni su radovi na sljedećim objektima: JZU Bolnica za plućne bolesti - Brezovik (upravna zgrada i 5 paviljona), JZU Dom zdravlja Nikšić, JZU Opšta bolnica Berane i JZU Dom zdravlja „Dr Niko Labović“.

Kad su u pitanju prava seksualnih manjina, u Podgorici je u 23. IX 2017. održan peti Prajd pod sloganom „Čojstvom protiv nasilja“.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je u novembru 2017. formiralo Radnu grupu za izradu Zakona o registrovanom partnerstvu, u čiji su sastav ušli predstavnici šest ministarstava i predstavnici tri nevladine organizacije.

U kontekstu zaštite prava manjina, Skupština je 16. X 2017. donijela Odluku o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Skupština je 26. XII 2017. donijela i Zaključak kojim je prihvatila Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2016. Vlada je 2. XI 2017. utvrdila Predlog zakona o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola. Ovim Zakonom se definiše izbor, upotreba i isticanje nacionalnih simbola, kako javno tako i privatno, a i jasno se definišu situacije kada je upotreba nacionalnih simbola zabranjena.

Kad su u pitanju Romi i Egipćani i njihova zaštita, u školskoj 2017/18. u predškolsko vaspitanje i obrazovanje je upisano 190 djece (113 dječaka, 77 djevojčica) romske i egipćanske zajednice. U osnovnim školama je upisano 1860 djece romske i egipćanske populacije (998 dječaka, 862 djevojčica). Broj učenika romske i egipćanske populacije koji su školske 2017/18. upisali srednju školu je 142 (79 dječaka, 63 djevojčica), dok je na visokoškolskim ustanovama upisano 24 studenta. U organizaciji Ministarstva za ljudska i manjinska prava 16. XI 2017. je održana edukacija na temu: "Osnaživanje pripadnika/ca nacionalnih manjina prvenstveno Roma i Romkinja za bavljenje politikom".

Sloboda medija

Komisija za praćenje postupanja nadležnih organa u istragama slučajeva prijetnji i nasilja nad novinarima, ubistava novinara i napada na imovinu medija održala je dvije sjednice (18. i 24. VII 2017), i podnijela Vladi treći izvještaj o radu za period 23. V – 23. IX 2017.

U periodu **jul-decembar 2017.** desila su se tri slučaja u kojima su oštećeni bili novinari:

1. Slučaj prijetnji novinaru "Dana" V.O. u septembru 2017 - ODT je formirao predmet samoinicijativno 12. IX 2017. (na osnovu novinskog članka), i nakon preduzetih radnji (izuzeće audio snimka sa mobilnog telefona, i vještačenja telefona), ODT, u februaru 2018, je našlo da ne postoji osnovana sumnja da je prijavljeni izvršio krivično djelo zbog čega je donio rješenje o odbačaju krivične prijave o čemu je obaviješten oštećeni.
2. Slučaj samozapaljenja vozila novinara "Večernjih novosti" D.M. u oktobru 2017 - Nakon sprovedenih izviđajnih radnji ocijenjeno je da ne postoji osnovana sumnja da u radnji nekog lica ima elemenata krivičnog djela za koje se goni po službenoj dužnosti, već da se radi o krivičnom djelu uništenje i oštećenje tuđe stvari iz čl. 253 KZ CG za koje se gonjenje preduzima po privatnoj tužbi. Predmet je okončan službenom zabilješkom Ktr.br. 122/17 od 15. XII 2017. o čemu je obaviješten oštećeni.
3. Slučaj prijetnji nezavisnom novinaru M.M. od strane lica P.H. putem društvene mreže Fejsbuk u julu 2017 - tužilac je prikupio potrebna obavještenja, nakon čega je donio rješenje o odbačaju krivične prijave 12. I 2018, jer je našao da ne postoji osnovana sumnja da je P.H. izvršio dva krivična djela ugrožavanje sigurnosti iz čl. 168 Krivičnog zakonika Crne Gore. O ovoj odluci obaviješten je oštećeni kao i Centar bezbjednosti Podgorica.

Takođe, na inicijativu Evropske komisije, a u sklopu zajedničkog trogodišnjeg regionalnog **projekta Savjeta Evrope i EU „Jačanje pravosudne ekspertize o**

slobodi izražavanja i medija u Jugoistočnoj Evropi (JUFREX)“ septembra 2017, organizovana je ekspertska misija u oblasti medija, čiji je cilj **priprema Analize medijskog sektora u Crnoj Gori** koja će dati presjek stanja, kao i preporuke za dalje unapređenje rada u ovoj oblasti. Tim povodom, u periodu 14-20. IX 2017. u Crnoj Gori su boravili eksperti angažovani od strane Savjeta Evrope koji su imali susrete s predstavnicima nadležnih državnih organa, medijskih regulatora, NVO i medijskih kuća.

Zaštita životne sredine

Vlada Crne Gore je 21. XII 2017. usvojila **Izveštaj o implementaciji Nacionalne strategije za transpoziciju, implementaciju i primjenu pravne tekovine EU u oblasti životne sredine i klimatskih promjena, s Akcionim planom za period 2016-2020 (NEAS) za izvještajni period jul 2016 – decembar 2017.** U Izveštaju je dat pregled realizacije obaveza u svih deset podoblasti za izvještajni period, pri čemu je detaljno sagledan status i dinamika realizacije obaveza. Strategijom s Akcionim planom je od njenog donošenja (28. VII 2016.) do kraja 2017. bila predviđeno 156 obaveza, od čega su realizovane 94 obaveze, dok je realizacija 27 obaveza u toku, što čini ukupan stepen realizacije od 60,26%.

Krajem novembra 2017, realizacijom Projekta „Finalizacija Studije zaštite Ulcinjske solane,“ koji je finansiran iz Fonda za evropsku integraciju, završena je sveobuhvatna **Studija zaštite Ulcinjske solane**, u kojoj su obrađena sva pitanja od značaja za ovaj lokalitet (biodiverzitet, razvijeni scenariji pokretanja proizvodnje soli i modeli održivog razvoja na lokalitetu, kao i modeli upravljanja, kako bi se obezbijedila održiva zaštita ovog područja). Očekuje se donošenje daljih odluka o modelima upravljanja tokom 2018. Privremeni upravljač Ulcinjskom solanom, do avgusta 2018. je Javno preduzeće Nacionalni parkovi, na osnovu Aneksa Ugovora o zakupu imovine privrednog društva AD „Bajo Sekulić“, koji je zaključen 24. VIII 2017.

Krajem novembra 2017. u okviru projekta „Program uspostavljanja Eko fonda u Crnoj Gori“ izrađen je sveobuhvatan **model uspostavljanja Eko fonda u Crnoj Gori**, koji će tokom 2018, u saradnji sa UNDP-em, biti detaljnije razrađen i proširen, a sve u cilju početka operativnog funkcionisanja Fonda u predviđenom roku.

U decembru 2017. su pripremljeni nacrti revizije master planova za upravljanje otpadnim vodama i Nacrt plana za implementaciju specifične direktive

(Direktiva savjeta 271/91/EEC o prečišćavanju komunalnih otpadnih voda), čija su usvajanja planirana u II kvartalu 2018.

Skupština Opštine Šavnik je na sjednici održanoj 20. XI 2017. donijela akt o proglašenju Parka prirode „Dragišnica i Komarnica“, a Skupština Glavnog grada je na sjednici održanoj 21. XI 2017. donijela akt o proglašenju Parka prirode „Kanjon Cijevne“, čime je povećan procenat zaštićene teritorije Crne Gore.

Do kraja decembra 2017. realizovane su sve predviđene aktivnosti u okviru IPA projekta Uspostavljanje NATURA 2000 mreže.

Finalizovana je i I faza IPA projekta „Jačanje kapaciteta za upravljanje kvalitetom vazduha u Crnoj Gori“ u decembru 2017. koja je rezultirala predloženim novim lokacijama mjernih mjesta, tj. izvršenom revizijom postojeće mreže, izvještajem o prostornom širenju zagađenja; tehničkom specifikacijom za nedostajuću opremu u skladu sa predloženom kompozicijom mreže; uputstvima za procedure obezbjeđivanja kontrole kvaliteta podataka i organizovanom studijskom posjetom.

Nastavljene su aktivnosti u pogledu implementacije projekta „Jačanje kapaciteta za implementaciju Okvirne direktive o vodama u Crnoj Gori“, koji je otpočeo sa realizacijom 27. II 2017. i trajaće tri godine, a čiji je cilj da doprinese implementaciji Okvirne direktive o vodama (ODV). Projekat će obuhvatiti teritoriju Crne Gore, uključujući oba sliva sa većim rijekama: Dunavski sliv (Piva, Tara, Ćehotina, Lim i Ibar) i Jadranski sliv (Zeta, Morača, Bojana, Cijevna i Sutorina). U toku su aktivnosti na karakterizaciji i analizi područja riječnih slivova u Crnoj Gori, poboljšanju sistema za monitoring voda u skladu sa ODV, uspostavljanju modela GeoDatabase za skladištenje informacija u vezi sa Planovima upravljanja riječnim slivovima, uključujući i nabavku neophodne hardverske i softverske opreme, kao i na organizaciji neophodnih obuka u vezi sa istim.

Intenzivirane su aktivnosti na realizaciji projekta „Upravljanje industrijskim otpadom i čišćenje“ u saradnji sa Svjetskom bankom, kroz raspisivanje tendera za izvođenje radova na lokaciji Brodogradilišta Bijela, izbor obrađivača Glavnog projekta remedijacije jalovišta Gradac, izradu podkreditnog ugovora sa Elektroprivredom Crne Gore (EPCG) za sanaciju deponije Maljevac, kao i izradu Plana sanacije Kombinata aluminijuma Podgorica (KAP). EPCG je dostavila potpunu dokumentaciju 21. XI 2017. čime je od strane Agencije za zaštitu prirode i životne sredine kao kompletan prihvaćen Zahtjev za izdavanje integrisane dozvole 24. XI 2017, kada je i otpočela procedura izdavanja integrisane dozvole.

Politika malih i srednjih preduzeća

U izvještajnom periodu (jul – decembar 2017.) je sproveden niz aktivnosti od značaja za podsticanje razvoja malih i srednjih preduzeća (MSP), a samim tim i kreiranja povoljnijeg poslovnog ambijenta za njihovo poslovanje. Naime, u septembru 2017. je pokrenut novi period procjene **Akta o malim preduzećima** (SBA) za zemlje Zapadnog Balkana i Tursku (2016-2019). U tom kontekstu, krajem oktobra 2017. je predstavljen novi ciklus procjene SBA indikatora za izvještajni period 2016-2019, odnosno Metodologija za procjenu indikatora, presjek trenutnog stanja po pitanju svih 10 dimenzija SBA upitnika, a organizovani su i bilateralni sastanci s predstavnicima institucija/organizacija koje su identifikovane kao ključni partneri u dijelu dostavljanja inputa za popunjavanje SBA upitnika. Procjena implementacije Akta o malim preduzećima, odnosno evaluacije rezultata po osnovu preporuka datih u SME Policy Index 2016 je u toku, a publikacija se očekuje tokom marta 2018. Takođe, u decembru 2017. je usvojen dokument „Strateške smjernice razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori 2018 – 2021”.

Stimulisanje razvoja klastera je u Crnoj Gori prepoznato kao značajan vid podizanja efektivnosti poslovanja i efikasnosti razvoja MSP, a time i njihove konkurentnosti. U okviru Programa podsticanja razvoja klastera u Crnoj Gori 2017-2020. je raspisan jedan Javni poziv za učešće u Programu, a subvencija je odobrena za 7 klastera ugovorene vrijednosti od skoro 98.000 eura, od raspoloživih 100.000. Ukupan iznos isplaćene subvencije u okviru Programa iznosio je 64.786 eura, za pet klastera koji su uspješno realizovali planirane projekte, od čega je u izvještajnom periodu isplaćeno 36.666 eura (preostali iznos je isplaćen u prethodnom izvještajnom periodu).

Uvođenje međunarodnih standarda poslovanja je od posebnog značaja za poslovanje MSP i njihovu internacionalizaciju, pa je po osnovu realizacije Programa povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje s zahtjevima međunarodnih standarda u toku 2017. raspisan jedan Javni poziv za učešće u Programu, sa budžetom u iznosu od 70.000 eura. Podrška je ugovorena sa 42 privredna subjekta, a realizaciju planiranih aktivnosti su uspješno izvršila 34 privredna subjekta, koja su podržana s 55.435 eura bespovratnih sredstava.

U cilju poboljšanja inovativne sposobnosti MSP u prerađivačkoj industriji, u septembru 2017. je raspisan Javni poziv za realizaciju Programa za unaprjeđenje inovativnosti u malim i srednjim preduzećima za 2017. Po osnovu realizacije Programa, za 3 preduzeća iz sektora prerađivačke industrije su realizovana 3

ugovora po principu refundacije, u ukupnom iznosu od 10.425 eura. Takođe, po osnovu Programa podrške za modernizaciju prerađivačke industrije su realizovana 4 ugovora od strane 4 privredna subjekta, uz dodijeljenu ukupnu vrijednost bespovratnih sredstava u iznosu od 61.636 eura i 408.207 eura kreditnih sredstava Investiciono-razvojnog fonda Crne Gore (IRFCG).

Između ostalog, u okviru II faze projekta "Uspostavljanje i promocija mentoring usluga u zemljama Zapadnog Balkana-Srbiji, Crnoj Gori, BiH i Makedoniji" predstavljen je radni program za sprovođenje projektnih aktivnosti za period 2017-2020. Shodno definisanom planu aktivnosti, u periodu od 20. XI – 13. XII 2017, održana je obuka 6 novih mentora za pružanje mentoring usluga, a u decembru 2017. je raspisan Javni poziv za izvor novih korisnika mentoring usluga, koji prati i ocjenjivanje 17 prijava

U oblasti instrumenata preduzetničke i industrijske politike, IRFCG je u periodu oktobar – decembar 2017. odobrio 118 kredita ukupne vrijednosti 47,7 miliona eura, namijenjenih otvaranju/očuvanju 1.537 radnih mjesta. Kada je u pitanju kombinovana finansijska i nefinansijska podrška, Ministarstvo ekonomije (Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća) u saradnji s IRFCG od septembra 2017. realizuje Program podrške razvoju preduzetništva kroz nefinansijsku i finansijsku podršku. U okviru Javnog poziva za realizaciju Programa je primljeno 12 aplikacija, od čega su za 11 kandidata organizovani preduzetnički ciklusi edukacije. Za 9 kandidata je obezbijedena tehnička podrška za izradu biznis planova, koji su sa pratećom dokumentacijom upućeni IRFCG na donošenje konačne odluke o kreditiranju.

ZAKLJUČAK

U drugoj polovini 2017. Crna Cora je nastavila da bilježi značajne rezultate u pregovaračkom procesu s Evropskom unijom, koji su afirmisani otvaranjem dva nova pregovaračka poglavlja na Međuvladinoj konferenciji u Briselu, ohrabrujućim porukama dobijenim na sastancima odbora i pododbora i kontinuiranom podrškom koja je upućena institucijama u Crnoj Gori, koje su uključene u proces pregovora s Evropskom unijom.

Usvojeni su II i III kvartalni izvještaj o realizaciji obaveza iz Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2017-2018, kao i Četrnaesti i Petnaesti kvartalni izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u

Evropsku uniju i Sedmi polugodišnji izvještaj o ukupnim aktivnostima u okviru procesa integracije Crne Gore u Evropsku uniju. Ministarstvo evropskih poslova je objavilo Radni dokument Evropske komisije o trenutnom stanju u poglavljima 23 i 24, u cilju kvalitetnog i sveobuhvatnog informisanja javnosti o procesu pristupanja Crne Gore EU. U izvještajnom periodu su realizovane dvije ekspertske misije - o borbi protiv trgovine ljudima i o slobodi izražavanja i medija. Nastavljeno je sa održavanjem redovnih sastanaka tijela koja su osnovana na osnovu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju - Odbora za stabilizaciju i pridruživanje, Parlamentarnog odbora za stabilizaciju i pridruživanje, kao i sektorskih pododbora - Pododbora za industriju, trgovinu, carine, poreze i saradnju sa drugim zemljama kandidatima, Pododbora za poljoprivredu i ribarstvo i Pododbora o ekonomskim i finansijskim pitanjima i statistici. Takođe, Crna Gora je bila domaćin i Zajedničkog savjetodavnog odbora između Komiteta regiona EU i Crne Gore, dok je X sastanak Zajedničkog konsultativnog odbora civilnog sektora između Evropske unije i Crne Gore održan u Briselu, a III sastanak Zajedničkog odbora za sprovođenje Sporazuma o saradnji između Vlade Crne Gore i Vlade Makedonije u kontekstu pristupanja Evropskoj uniji u Makedoniji.

Prilagođavajući se novoj dinamici izvještavanja koju je uvela Evropska komisija, a koja će omogućiti ujednačavanje statističkih podataka s kalendarskom godinom i s ciklusom pripreme Programa ekonomskih reformi, usvojen je Prilog izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za period 1. X 2016. – 20. X 2017, koji je 3. XI 2017. prosljeđen Evropskoj komisiji, a koji sadrži osvrt na opštu spremnost za članstvo i pojedinačni napredak u posljednjih 12 mjeseci.

Prilog I

Pregled susreta zvaničnika Crne Gore s predstavnicima institucija i država članica Evropske unije

- Predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović** je primio 11. VII 2017. na Cetinju predsjednika Republike Bugarske **Rumena Radeva**. Predsjednik Bugarske Rumen Radev se tokom posjete Crnoj Gori sastao i s predsjednikom Skupštine Crne Gore **Ivanom Brajovićem**, kao i s predsjednikom Vlade Crne Gore **Duškom Markovićem**. Uzvratna posjeta predsjednika Crne Gore Filipa Vujanovića je organizovana 7. XII 2017.
- Predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović** je primio 18. VII 2017. u Podgorici predsjednika Evropskog parlamenta **Antonija Tajanija**, koji je boravio u dvodnevnoj posjeti Crnoj Gori. Tokom posjete su upriličeni sastanci i s predsjednikom Skupštine Crne Gore **Ivanom Brajovićem** i predsjednikom Vlade Crne Gore **Duškom Markovićem**.
- Predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović** je primio 1. IX 2017. u Podgorici potpredsjednicu Vlade i ministricu vanjskih poslova Republike Bugarske **Ekaterinu Zaharijevu** (*Ekaterina Zakharijeva*), koja se tokom dvodnevne posjete Crnoj Gori u odvojenim susretima sastala i s predsjednikom Vlade Crne Gore **Duškom Markovićem**, ministrom vanjskih poslova **Srdanom Darmanovićem** i ministrom evropskih poslova **Aleksandrom Andrijom Pejovićem**.
- Predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović** je primio 13. IX 2017. potpredsjednicu Vlade Rumunije i ministricu životne sredine **Gracijelu Leokadiju Gavrilesku** (*Grațielă-Leocădia Gavrilescu*). Ministrica Gavrilesku se istog dana u odvojenim susretima sastala i s predsjednikom Vlade Crne Gore **Duškom Markovićem** i ministrom evropskih poslova **Aleksandrom Andrijom Pejovićem**.
- Predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović** se sastao 21. IX 2017, na marginama Generalne skupštine UN-a u Njujorku, s visokom predstavnicom EU za bezbjednost i spoljnu politiku **Federikom Mogerini** (*Federica Mogherini*) i komesarom za evropsku politiku susjedstva i pregovore o proširenju **Johanesom Hanom** (*Johannes Hahn*).

- Predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović** je primio 4. X 2017. na Cetinju predsjednika Mađarske **Janoša Adera** (*János Áder*). Posjetu Crnoj Gori su obilježili i sastanci s predsjednikom Skupštine Crne Gore **Ivanom Brajovićem** i predsjednikom Vlade Crne Gore **Duškom Markovićem**.
- Predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović** je primio 7. XI 2017. ministra vanjskih poslova Rumunije **Teodora Maleškanua** (*Teodor Malescanu*), s kojim su se sastali i predsjednik Skupštine Crne Gore **Ivan Brajović**, predsjednik Vlade Crne Gore **Duško Marković** i ministar vanjskih poslova **Srđan Darmanović**.
- Predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović** se sastao 15. XI 2017. u Bonu s predsjednikom SR Njemačke **Frankom Valterom Štajnmajerom** (*Frank Walter Steinmeier*).
- Predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović** je primio 14. XII 2017. ministra vanjskih poslova Republike Litvanije **Linasa Antanasa Linkevičiusa**, s kojim se sastao i predsjednik Vlade Crne Gore **Duško Marković**, ministar vanjskih poslova **Srđan Darmanović** i ministar evropskih poslova **Aleksandar Andrija Pejović**.
- Predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović** je primio 19. XII 2017. ministra vanjskih poslova Mađarske **Petera Sijarta** (*Péter Szijártó*), a tokom posjete ministra Crnoj Gori, upriličeni su i sastanci s predsjednikom Skupštine Crne Gore **Ivanom Brajovićem**, predsjednikom Vlade Crne Gore **Duškom Markovićem**, ministrom evropskih poslova **Aleksandrom Andrijom Pejovićem** i ministrom vanjskih poslova **Srđanom Darmanovićem**.
- Predsjednik Skupštine Crne Gore **Ivan Brajović** je primio 11. IX 2017. u Podgorici predsjednika Skupštine Republike Slovenije **Milana Brgleza**, koji se istog dana sastao i s predsjednikom Crne Gore **Filipom Vujanovićem** i ministrom vanjskih poslova **Srđanom Darmanovićem**.
- Predsjednik Skupštine Crne Gore **Ivan Brajović** se sastao 2. X 2017. s predsjednikom Nacionalnog Savjeta Slovačke **Andrejom Dankom**. Istog dana je upriličen i sastanak s predsjednikom Crne Gore **Filipom Vujanovićem**.
- Predsjednik Skupštine Crne Gore **Ivan Brajović** se, tokom zvanične posjete Bugarskoj 14. i 15. XII 2017, sastao s predsjednikom Republike Bugarske **Rumenom Radevim**, predsjednicom Narodne skupštine Republike Bugarske **Cvetom Karajančevom** (*Tsveta Karayancheva*), potpredsjednicom Vlade i

ministricom vanjskih poslova **Ekatarinom Zaharievom** i ministricom za bugarsko predsjedavanje EU **Lilijanom Pavlovom** (*Lilyana Pavlova*).

- Predsjednik Vlade Crne Gore **Duško Marković** je učestvovao 12. VII 2017. na sastanku predsjednika država i vlada zemalja Zapadnobalkanske šestorke u Trstu. Predsjednik Vlade Duško Marković je, u okviru Samita, imao odvojene susrete s njemačkom saveznom kancelarkom **Angelom Merkel** i s ministrom vanjskih poslova Ujedinjenog Kraljevstva **Borisom Džonsonom** (*Boris Johnson*).
- Predsjednik Vlade Crne Gore **Duško Marković** se sastao 27. XI 2017. s predsjednikom Vlade Estonije **Jurijom Rastasom** (*Jüri Rastas*).
- Predsjednik Vlade Crne Gore **Duško Marković** je 18. XII 2017. u Briselu, uoči susreta s premijerima šest država Zapadnog Balkana, razgovarao s visokom predstavnicom EU za vanjsku i bezbjednosnu politiku **Federikom Mogerini**.
- Ministar evropskih poslova **Aleksandar Andrija Pejović** je učestvovao 6. VII 2017. u Talinu na sastanku 28 država članica EU, Evropske komisije i Savjeta EU, s glavnim pregovaračima Crne Gore, Srbije i Turske.
- Ministar evropskih poslova **Aleksandar Andrija Pejović** se sastao 18. VII 2017. u Atini s alternativnim ministrima vanjskih poslova **Jorgosom Katrugalosom** (*Georgios Katrougalos*), ekonomije i razvoja **Aleksisom Haricisom** (*Alexis Charitsis*).
- Ministar evropskih poslova **Aleksandar Andrija Pejović** je učestvovao na Bledskom strategijskom forumu koji se održao 5. i 6. IX 2017. Na marginama Foruma, ministar je imao odvojene sastanke s potpredsjednicom Vlade i ministricom vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske **Marijom Pejčinović Burić**, s ministrima vanjskih poslova Slovačke **Miroslavom Lajčakom** i Rumunije **Teodorom-Vjorelom Meleškanaom**, ministricom evropskih poslova Francuske **Natali Loazo** (*Nathalie Loiseau*), ministrom vanjskih poslova i trgovine Mađarske **Peterom Sijartom**, državnim sekretarom za evropske poslove u Ministarstvu vanjskih poslova Slovenije **Istokom Miročičem** i političkim direktorom Ministarstva vanjskih poslova Republike Poljske **Vitoldom Sopkovim** (*Witold Sobków*). Na istom Forumu je učestvovao i ministar vanjskih poslova **Srđan Darmanović**, koji je na marginama Foruma imao odvojene susrete s ministrima vanjskih poslova Rumunije **Teodorom Vjorelom Meleškanaom** i Malte **Karmelom Abelom**.

- Ministar evropskih poslova **Aleksandar Andrija Pejović** je, povodom učešća na šestom Bukureškom forumu, 6. X 2017. imao odvojene sastanke s ministricom za evropske fondove Rumunije **Rovanom Plumb**, ministricom zaduženom za predstojeće predsjedavanje Bugarske EU **Lilijanom Pavlovom**, estonskim zamjenikom ministra za evropske poslove **Matijem Masikasom** (*Matti Maasikas*) i predsjednikom Instituta Aspen u Rumuniji **Mirčeom Džoanom** (*Mircea Geoana*).
- Ministar evropskih poslova **Aleksandar Andrija Pejović** se sastao 5. XII 2017. u Rimu s predsjednikom Senata Republike Italije **Pjetrom Grasom** (*Pietro Grasso*).
- Ministar vanjskih poslova **Srđan Darmanović** se 6. IX 2017, tokom dvodnevne posjete Sloveniji, susreo s ministrom vanjskih poslova **Karlom Erjavecom**.
- Ministar vanjskih poslova **Srđan Darmanović** je učestvovao 8. IX 2017. u Talinu na neformalnom sastanku ministara vanjskih poslova članica i kandidata za članstvo u EU (Gimnih).
- Ministar vanjskih poslova **Srđan Darmanović** je boravio 9. X 2017. u radnoj posjeti Poljskoj, tokom koje se susreo s ministrom vanjskih poslova **Vitoldom Vaščikovskim** (*Witold Waszczykowski*) i s potpredsjednikom Sejma **Rišardom Terleckiem** (*Ryszard Terlecki*).
- Ministar vanjskih poslova **Srđan Darmanović** se sastao 10. X 2017. u Beogradu s ministrima vanjskih poslova Republike Finske i Kraljevine Švedske **Timom Soinijem** (*Timo Juhani Soini*) i **Margot Valstrom** (*Margot Elisabeth Wallström*).
- Ministar vanjskih poslova **Srđan Darmanović** je učestvovao 11. X 2017. na sastanku ministara vanjskih poslova zemalja Višegradske grupe (V4), Zapadnog Balkana, Estonije, Rumunije i Slovenije, koji se održao u Budimpešti.
- Ministar vanjskih poslova **Srđan Darmanović** je učestvovao 12. XII 2017. u Briselu na radnom ručku ministara vanjskih poslova država članica i država kandidata za članstvo u EU, koji je organizovan u okviru estonskog predsjedavanja EU.